

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 13) (גיל מינימלי לגיוס), התשס"ג-2003

1. תיקון סעיף 2 בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 2, האמור בו יסומן "א)" ואחריו יבוא:

"ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), פסקאות (1) ו-2 של הסעיף הקטן האמור לא יחולו על החישוב אם הגיע אדם לגיל שמונה עשרה, לענין סעיפים אלה:

(1) ההגדרה "יוצא צבא" שבסעיף 1 וסעיפים 13, 15 ו-16 – למעט לענין שירות במסלולי העתודה שהוכרו בפקודות הצבא, ושירות ללא תשלום כמשמעותו בפקודות אלה;

(2) סעיפים 20 ו-24 א), 24 ו-24א."

2. תיקון סעיף 20 בסעיף 20 לחוק העיקרי –

(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"א) על אף הוראות סעיף קטן (א), יוצא צבא לא ייקרא להתייצב לשירות במסלולי העתודה שהוכרו בפקודות הצבא לשירות ללא תשלום כמשמעותו בפקודות אלה, אלא אם כן הזמן שנקבע להתייצבות הוא בתוך תקופות אלה:

1) לגבי מי שהיה אזרח ישראלי או תושב קבוע בהגיעו לגיל שמונה עשרה לפי הוראות סעיף 2(א) – בתוך עשרים וארבעה חודשים מיום שהגיע לגיל שמונה עשרה לפי הוראות סעיף 2(ב);

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים 1 ו-2 התשמ"ו-1986 (להלן – החוק), קובע שהתקבל בעצרת הכללית של האו"ם בניו יורק ביום 25 במאי 2000, נכנס לתוקף ביום 12 בפברואר 2002 ונחתם בידי מדינת ישראל ביום 14 בנובמבר 2001, נקבע, במטרה לשים קץ לתופעה של גיוס ילדים ונוער מתחת לגיל 18 לכוחות מזוינים, כי הגיל המינימלי לגיוס חובה לכוחות לוחמים ולהשתתפות בפעילות לחימה הוא גיל 18.

באופן דומה נקבע באמנה מס' 182 של ארגון העבודה הבינלאומי לאיסור ולנקיטת פעולה מיידית למיגור כל הצורות החמורות ביותר של עבודת ילדים (Convention Concerning the Prohibition and Immediate Action for the elimination of the Worst Forms of Child Labor), שהתקבלה על ידי ארגון העבודה הבינלאומי בג'נבה, ביום 17 ביוני 1999, כי גיוס כפוי או גיוס חובה של מי שטרם מלאו לו 18 שנים, לשם נטילת חלק בסכסוך מזוין, מהווים אחת מהצורות החמורות ביותר של עבודת ילדים, האסורה על פי אמנה זו.

מכיוון שחישוב הגילים לענין החוק, לפי סעיף 2, נעשה לפי הלוח העברי, ולאור "חוקת הגילים" שבפסקה (2) שבו (להלן – חוקת הגילים), ניתן ביום לקרוא לאדם להתייצבות לשירות סדיר לפי החוק, אף אם טרם מלאו לו 18 שנים לפי הלוח הגריגוריאני.

סעיפים 1 ו-2 החוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 (להלן – החוק), קובע בסעיף 2 לאמור:

"חישוב גילים"

2. לענין חוק זה –

(1) חישוב גילים ייעשה לפי הלוח העברי;

(2) מי שהגיע לגיל פלוני בשנה פלונית של הלוח העברי רואים אותו –

(א) אם הגיע לאותו גיל אחרי יום א' בתשרי ולפני יום א' בניסן של אותה שנה – כמי שהגיע לאותו גיל ביום א' בתשרי של אותה שנה;

(ב) אם הגיע לאותו גיל אחרי יום א' בניסן של אותה שנה – כמי שהגיע לאותו גיל ביום א' בניסן של אותה שנה;

(3) בדבר קביעת הגיל יחולו ההוראות שבתוספת."

בפרוטוקול האופציונלי לאמנת האו"ם בדבר זכויות הילד, בענין מעורבות ילדים בסכסוך מזוין (Optional Protocol to the Convention on the Rights of Child on

¹ ס"ח התשמ"ו, עמ' 107; התשס"ב, עמ' 14.

(2) לגבי מי שהיה לאזרח ישראלי או לתושב קבוע לאחר הגיעו לגיל שמונה עשרה לפי הוראות סעיף 2(א) – עד הגיעו לגיל עשרים לפי הוראות סעיף 2(ב) או בתוך עשרים וארבעה חודשים מיום שהיה לאזרח או לתושב כאמור, לפי המאוחר מביניהם, ואולם לא בתוך שישה חודשים מאותו יום אלא אם כן הסכים לכך”;

(2) בסעיף קטן (ב) אחרי “בסעיף קטן (א) יבוא (א) לפי הענין”;

(3) בסעיף קטן (ג), ברישה, במקום “(א) ו-(ב)” יבוא “(א), (א) ו-(ב)”;

(4) בסעיף קטן (ג), במקום “(א) ו-(ב)” יבוא “(א), (א) ו-(ב)”;

(5) בסעיף קטן (ד), במקום “סעיף קטן (א) יבוא “סעיפים קטנים (א) ו-(א)”.

3. (א) תחילתו של חוק זה ביום א' בתמוז התשס"ג (1 ביולי 2003) (בסעיף זה – יום התחילה).
תחילה ותחילה

(ב) מי שערב יום התחילה חלפה לגביו התקופה לקריאה לשירות, לפי הוראות סעיפים 2 ו-20 לחוק העיקרי, כנוסחן ערב יום התחילה, ימשיכו לחול עליו הוראות סעיפים אלה, כנוסחן ערב יום התחילה; לענין סעיף קטן זה, “התקופה לקריאה לשירות” – כהגדרתה בסעיף 20(2ג) לחוק העיקרי, כנוסחו ערב יום התחילה.

דברי הסבר

ואולם מוצע בסעיף 2 להצעת החוק לקבוע בסעיף 2 לחוק כי לענין שירות במסלולי העתודה או שירות ללא תשלום, כאמור, יהיו התקופות לקריאה להתייצבות לשירות סדיר, לגבי מי שהיה אזרח ישראלי או תושב קבוע בהגיעו לגיל 18 לפי הלוח העברי וחקת הגילים – בתוך 24 חודשים מיום שהגיע לגיל 18 לפי הלוח הגריגוריאני, ולגבי מי שהיה אזרח ישראלי או תושב קבוע, לאחר הגיעו לגיל 18 לפי הלוח העברי – בתוך עשרים וארבעה חודשים מיום שהיה לאזרח או לתושב קבוע כאמור או עד הגיעו לגיל 20 לפי הלוח הגריגוריאני, לפי המאוחר מביניהם, וזאת כדי שהמועד האחרון לקריאה לשירות סדיר יהיה אחיד, ובלתי תלוי במסלול השירות.

סעיף 3 מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק המוצע תהיה ביום א' בתמוז התשס"ג (1 ביולי 2003), שהוא יום תחילת שנתון הגיוס של ילדיו שנת 1985.

עוד מוצע לקבוע כי מי שחלפה לגביו ערב יום התחילה תקופת הקריאה להתייצבות לשירות סדיר לפי הוראות סעיפים 2 ו-20 לחוק, כנוסחן ערב יום התחילה, לא תוארך לגביו, בשל הוראות החוק המוצע, תקופת הקריאה להתייצבות לשירות סדיר, וימשיכו לחול לגביו הוראות הסעיפים האמורים כנוסחן ערב יום התחילה.

מוצע, כדי לקדם את זכויות הילד בהתאם להוראות האמנות האמורות וכדי לאפשר את אשרורן על ידי מדינת ישראל, לתקן בסעיף 1 המוצע את הוראות סעיף 2 לחוק כך שהחשוב לצורך החוק, אם הגיע אדם לגיל 18, ייעשה לפי הלוח הגריגוריאני, לרבות לענין סעיפים אלה:

– סעיפים 13, 24 ו-24א לחוק, שענינם הגיל המינימלי לגיוס, שלא על פי בקשת המגויס, לשירות סדיר, לשירות סדיר במשמר הגבול שבמשטרת ישראל או לשירות סדיר ביחידות אחרות של משטרת ישראל.

– סעיפים 15 ו-16 לחוק, שענינם משך השירות הסדיר שבו חייב יוצא צבא בהתאם לגיל שבו נקראו לשירות.

– סעיף 20 לחוק, שענינו תקופת הקריאה להתייצבות לשירות סדיר.

עם זאת, מוצע לקבוע כי לענין התייצבות לשירות סדיר במסלולי העתודה שהוכרו בפקודות הצבא ובמסלולי השירות ללא תשלום כמשמעותם בפקודות אלה, ימשיך להיעשות החישוב אם הגיע אדם לגיל 18 לפי הלוח העברי ולפי חוקת הגילים, לענין ההגדרה “יוצא צבא” ולענין סעיפים 13, 15 ו-16, וזאת מכיוון שהגיוס לשירות כאמור הוא התנדבותי במהותו וממילא המשרתים במסלולים אלה אינם מבצעים שירות צבאי פעיל בטרם הגיעם לגיל שמונה עשרה.

